

RODOLF SIRERA
TEATRE COMPLET 2

RODOLF
SIRERA
TEATRE COMPLET
2

COL·LECCIÓ «TEATRE»

Vinyeta de la coberta:

© Pablo Pastor Bárcenas, basada en l'obra
d'Ambrogio Lorenzetti, *Alegoria del bon govern*.

Edició composta amb les tipografies Bodoni i Aster, impresa sobre paper Biblioprint de 60 g/m² de Miquel y Costas per a l'interior, i Conqueror comú, verjurat nacre, de 300 g/m² per a la coberta

© 2024, Rodolf Sirera Turó

© 2024, d'aquesta edició:
Institució Alfons el Magnànim
Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació
Corona, 36 — 46003 València
Tel.: +34 963 883 169
magnanim@dival.es
www.alfonselmagnanim.net

ISBN: 978-84-1156-011-5 (Volum II)
ISBN: 978-84-1156-009-2 (Obra completa)
DL: V-1913-2024

Maquetació: Arts Gràfiques Soler, S.L. — València
Impressió: Impres Puchades

ÍNDEX VOLUM II

	<i>Pág.</i>
Números de pallassos	9
Indian Summer	17
La caverna	71
Un fill és un regal de Déu	151
Maror (Les regles del gènere)	161
Falta	241
L'última cinta	247
Punt de fuga	253
La mirada de l'alquimista	311
Pluja	373
Un home pacífic	379
Pla de vol	385
Raccord	391
Autògraf	457
Trio	463
Autonòmics	535
L'home invisible	603
Plagi	651
Supervivents	701
Matinada	767
El deute	775
Clandestins	835

NÚMEROS DE PALLASSOS

Els números de pallasos basen llur comicitat en tres constants:
persecucions, caigudes i cops...

GROC (1898-1962)
pallasso nord-americà

I

PERSECUCIONS

1

La mare acaba de morir. El fill petit plora al costat del cadàver.

EL PARE: (*Prement-lo contra el seu pit.*) Has d'ésser fort, fill meu.

La mare se n'ha anat al cel, i, des d'allí, tindrà cura de tu, et vigilarà sempre.

El nen mira els ulls de la morta, encara oberts, amb pànic.

2

Un míting. Un home demana la paraula, i diu:

L'HOME: La veritat ens farà lliures.

Tothom se'l mira, estranyat, sense comprendre.

3

El cim d'una muntanya. En una cova viu un eremita que ha dedicat tota la seua vida a Déu. Un àngel se li apareix per a reconfortar-lo.

ÀNGEL: El Senyor et procurarà proves més dures.

4

Un home assegut davant d'una taula escriu amb gran concentració. Consulta una paraula al diccionari. Torna a escriure. Entra una dona amb una tassa de café en la mà. Deixa la tassa sobre la taula i descorre les cortines del balcó.

LA DONA: Arribaràs tard al treball.

L'home alça els ulls, i la mira sense veure-la.

5

Una parella d'enamorats, asseguts en un banc del passeig.

ELLA: M'estimaràs tota la vida?

ELL: Sí.

II

CAIGUDES

1

Un camí, enmig d'una planúria. Un arbre solitari. És de nit. Entra un llenyataire, amb un fardell de llenya sobre les espatlles. Creua l'escenari, i n'ix, sense dir res. Cau una fulla de l'arbre. Llarg silenci.

2

Interior d'una catedral. Últimes hores de la tarda. Una dona, vestida de negre, resa davant l'altar major, amb els braços en creu. La cera d'un dels canelobres regalima fins a terra. Soroll quasi inaudible. Després, el silenci.

3

A la vora del mar. Matí grisenc, després del temporal. Les ones trenquen contra la sorra, amb fúria. Dos nens tracten inútilment de construir-ne un castell. Un colp d'aire fa caure a terra el barret del més petit. El més gran comença a riure, però s'atura sobtadament.

4

Un home assegut davant una taula de despatx. És mort. La pistola s'esmuny de la seua mà sense vida, i cau sobre el linòleum. Després d'una pausa, comença a sonar el telèfon.

5

Un dormitori moblat amb molt de gust. Una parella acaba de fer l'amor sobre el gran llit. L'home s'aixeca i una gota de semen rellisca pel seu penis i cau sobre la catifa, però ell no se n'adona. La dona encén una cigarreta. Després, silenci.

III

COLPS

1

Vesprada de tardor. Un home i una dona passegen pel carrer, sense mirar-se. De sobte, a la dona li cau a terra el moneder. L'home i la dona s'ajupen alhora per a agafar-lo i ensopen. Cap dels dos no se'n riu.

2

Una clínica. El metge, des de darrere de la seua taula, observa alternativament l'historial i el pacient, que seu al seu davant. No diu res.

EL PACIENT: *(Molt nerviós.)* Li molesta que fume?

El metge se'l queda mirant en silenci, durant una estona. Després, arronsa les espatlles.

3

Habitació d'un hotel. Al llit dorm un home de mitjana edat, una mica gras. Una dona molt jove, asseguda en una cadira, està posant-se les mitges. Al mirall del tocador ha escrit, amb llapis de llavis, «Adeu».

4

Un despatx. Un home està recollint els seus objectes personals de l'escriptori. En acabar, seu, i es queda mirant la taula, en silenci. Després d'una pausa, pren el telèfon i hi marca un número.

L'HOME: Voldria parlar amb... *(Dubta. Una pausa. Canviant d'opinió.)* Perdone. M'he equivocat de número.

Penja el telèfon. D'un clauer trau una clau, i la deixa sobre la taula. S'aixeca i ix ràpidament.

5

Un ancià, amb un gran ram de flors a la mà, truca a una porta. No contesten. Insisteix. Aviat sent la flaire del gas. Dubta un moment. Els ulls se li humitegen. Deixa les flors davant la porta, i se'n va, lentament, arrossegant els peus.

IV

ACOMIADAMENT

Nit amb estrelles i una mitja lluna, molt gran, que ocupa gairebé tot el cel. En escena, l'august i el *clown*.

L'AUGUST: (*Mirant les estrelles.*) En nits com aquestes, confirme les meues sospites que ha d'existir, en algun lloc de l'espai infinit, quelcom que justifique l'harmonia de l'univers.

El *clown*, en segon terme, toca, amb el saxofon, una melodia malenconiosa. Tots dos saluden al públic. Després, ixen d'escena.

INDIAN SUMMER

Nombrar los sentimientos es un modo infalible
para que tomen cuerpo.

CARMEN MARTÍN GAITE
El cuarto de atrás

Comèdia en un acte, estrenada al Teatre Romea de Barcelona el 12 de gener de 1991, en català, i a la Sala Olímpica de Madrid, el primer de febrer del mateix any, en castellà, en producció del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, el Centro Nacional de Nuevas Tendencias Escénicas i el Centre Dramàtic de la Generalitat Valenciana

REPARTIMENT

(por ordre d'aparició)

MARIA TERESA	Mercè Arànega
DANIEL	Ricard Borràs
AURORA	Pepa López
PAOLO (i altres)	Xavier Ruano

Espai escènic i vestuari	Pep Durán i Nina Pavlowski
Il·luminació	Quico Gutiérrez

Direcció: Guillermo Heras

(L'escenari representa l'interior d'un diminut apartament, situat al campus d'una universitat, en una gran ciutat nord-americana qualsevol. A la dreta, porta que dona al bany i armaris encastats. Al fons, amples finestres que s'obrin sobre un enorme llac i, a la part esquerra, s'endevina a la llunyania la gran taca fosca de la ciutat. També a l'esquerra, però en segon terme, i fent xamfrà, accés a la cuina. En primer terme, la porta d'entrada a l'apartament. A la part dreta de l'escena, un gran sofà, tot cobert de coixins, que és, en realitat, el llit, i dues o tres butaques més i potser un llum dret. Cap a l'esquerra, una taula i unes poques cadires. Als espais lliures de paret, algun moble de prestatges amb escassos llibres i quadres de poc valor. El terra, cobert amb una moqueta prou gastada. La taula es troba parada com per a un sopar íntim, amb dos coberts i dos canelobres petits, cadascun amb un ciri, encara sense encendre. Damunt d'un dels prestatges, un magnetòfon de casset i el telèfon. Se sent, molt suau, sobre el fosc, «Stormy Weather». Comença a il·luminar-se l'exterior, els gratacels que s'albiren a la llunyania, a través de les finestres, les cortines de les quals estan descorregudes. És de nit, una tardor misericordiosament tèbia. Al costat de les finestres, i mirant-hi a través, d'esquena al públic, Daniel i Maria Teresa. Tenen copes de vi a les mans i beuen, de tant en tant, al curs de la conversa.)

MARIA TERESA: Aquell edifici tan alt, que es veu allà, lluny, és la Torre Sears. Fa... vaja, no ho sé exactament en metres —ací amidem en peus—, però crec que és l'edifici més alt dels Estats Units. Més que l'Empire State, això m'han dit. Fou

construït el 1974. I aquell altre gratacel, que també té banyes —aqueixa mena d'antenes tan llargues, vull dir: ¿el veus, allí, al fons, a l'esquerra?—, crec que és l'IBM. No n'estic segura. En aquesta ciutat no hi ha edificis massa vells, ¿saps? Dels últims anys del segle XIX, com a màxim. El 1878 hi hagué un terratrémol espantós, que va destruir tota la ciutat... L'única cosa que va quedar en peus fou la Public Library, que es troba a l'avinguda Jefferson, però a la part del nord, de seguida que creues el riu. L'has vista, ¿no? Fa molta gràcia. ¿Veritat que recorda una mica el castell de la Bella Dormanent?

(Mentre Maria Teresa parlava han anat encenent-se, a poc a poc, tots els llums de l'apartament. La claror és suau i molt acollidora.)

DANIEL: El castell de la Bella Dormanent, en versió de Walt Disney... *(Pausa.)* ¡Quina nit tan bonica! I que tranquil·la... Si el temps es volguera mantenir així sempre...

MARIA TERESA: No te'n refies. Açò és el que anomenen l'*indian summer*. O l'estiuet de Sant Martí, que diem nosaltres. De sobte, quan menys t'ho esperes, començarà l'hivern. Vindrà de sobte, quasi sense avisar, i l'hivern, ací —no pots imaginar-t'ho...—, és una cosa ben seriosa.

(El tema musical ha acabat. Daniel se separa de la finestra i va cap als prestatges on es troba el casset, per canviar-hi la cinta.)

MARIA TERESA: *(Girant-se, però encara al costat de la finestra.)*
No, no poses música, per favor. ¿No t'importa?

DANIEL: ¿No t'agrada la música de jazz? En tinc d'altres, també, si ho prefereixes...

MARIA TERESA: No sé, no he suportat mai les músiques d'ambient. Si pose música, és per escoltar-la. La música de fons em

sembla un substitutiu, una excusa per evitar els silencis incòmodes. Els que es produeixen quan les persones no tenen res a dir-se. ¿Comprens?

DANIEL: *(Insegur.)* Sí... és clar. *(Apropant-se a ella, sol·licit.)*

Has acabat ja el teu vi. ¿Te'n pose una mica més?

MARIA TERESA: No, de veres, si jo bec molt poc...

DANIEL: Fa estrany, ací; aquesta mena d'adoració pel vi, no l'acabe d'entendre.

MARIA TERESA: ¿Veritat que no? A mi em passa el mateix.

DANIEL: És esnobisme, com el dels rics de nou... *(Li pren la copa.)* Dona'm la copa... *(Després d'una breu indecisió, marxant cap a la cuina.)* Bé... Aniré preparant totes les coses...

(Daniel ix per la porta de l'esquerra, segon terme, i se'l sent com faeneja a la cuina. Maria Teresa abandona la seua posició pròxima a la finestra i fa un petit tomb per la cambra. Tafaneja entre els llibres. S'apropa al sofà llit i de la seua bossa de mà, que hi és damunt, extrau un espill menut, i hi comprova el seu maquillatge.)

MARIA TERESA: Daniel...

DANIEL: *(Trau el cap, des de la cuina.)* ¿Sí?

MARIA TERESA: ¿No et molestaràs si et dic una cosa?

DANIEL: És clar que no...

MARIA TERESA: És que... no m'abelleix sopar encara. No tinc gana.

DANIEL: Si és això només, no cal que et preocupes. *(Desapareix uns segons a la cuina i torna a entrar, de seguida.)* El sopar ja està fet i el podem conservar al forn tot el temps que calga. L'escalfarem més tard, quan et vinga de gust.

MARIA TERESA: ¿Saps què passa? Que avui és el meu pitjor dia de la setmana. Tinc tres classes seguides i no em queda molt de temps per a menjar. I, quan he arribat a casa, estava morta. No podia resistir-ho. Així que m'he preparat un gran plat d'espaguetis... només una hora i mitja abans de venir a veure't...

DANIEL: ¡L'hem feta bona! ¡I, damunt, seguint els costums d'aquest país, quedem per sopar ben d'hora! És clar, com que es fa de nit tan aviat... Però, Maria Teresa, dona, podies haver-me dit que no t'anava bé, el sopar, avui. A mi m'era igual, un dia com un altre.

MARIA TERESA: (*Sembla que respon amb una certa picardia.*) Però a mi no. Jo no t'he dit que no m'anava bé, avui.

DANIEL: (*Desconcertat.*) Ja... És clar... els altres dies, els tindràs compromesos...

MARIA TERESA: No, a quin sant... Tot al contrari. Darrerament, isc molt poc. Des que Paolo se'n va anar a Itàlia, pràcticament quasi no gens.

DANIEL: Ah, sí, Paolo, és clar... Però torna aviat, ¿no? (*Daniel està una mica nerviós i seu en una de les butaques que hi ha pròximes al sofà, que fa també de llit, al costat del qual, d'altra banda, roman, encara dempeus, Maria Teresa.*) Seiem, ¿et sembla?

MARIA TERESA: (*Seu al sofà, molt relaxada.*) ¿Aviat? No, no, fins després de Nadal, i no n'estic segura.

DANIEL: (*Amb falsa jovialitat.*) Llavors, no arribaré a conèixer-lo... Però no em referia a això; el que volia dir és que tindràs compromisos de treball, conferències, hauràs de preparar-te les classes i la resta.

MARIA TERESA: Doncs, no. Ja són molts anys de donar sempre les mateixes matèries. Vas agafant pràctica, ¿comprends? A més a més, enguany no vull publicar res. N'estic cansada, d'investigar. Doña Anita Ozores haurà d'esperar al curs vinent.

DANIEL: (*Tornant a trepitjar terreny segur.*) ¿Estàs treballant sobre *La Regenta*?

MARIA TERESA: És clar que sí; darrerament tothom treballa sobre *La Regenta*. Ens ha entrat una veritable dèria per aquesta novel·la, als professors de literatura espanyola, sobretot als qui ensenyem ací, als Estats Units.

DANIEL: ¿Fins i tot als no espanyols, vols dir?

MARIA TERESA: Ah, no; els professors de literatura espanyola no espanyols només s'interessen pel Segle d'Or, o pels llatinoamericans, que és, justament, el que menys s'estudia a Espanya. *(Riu.)* Però, home, ja va bé... ¡No em faces com tots els estimats col·legues de la Universitat, que, quan em conviden a sopar, sembla que l'única cosa que els interessa de mi són les meues opinions literàries!

DANIEL: *(Torbat.)* Oh, no... Però, és clar; lògicament, com que tenim tu i jo aquests punts de contacte...

MARIA TERESA: *(Una altra vegada equivoca.)* ¿Només tenim tu i jo aquests punts de contacte?

DANIEL: Dona... Tu ensenyes literatura... i jo escric. *(Després d'una pausa molt breu, amb sobtat masoquisme.)* O això em pensava...

MARIA TERESA: *(Encoratjant-lo.)* La teua primera novel·la estava molt bé.

DANIEL: *(Molt complagut.)* ¿La vas llegir?

MARIA TERESA: És clar que sí.

DANIEL: No m'atrevia a preguntar-t'ho... Em feia així, com una mica de vergonya. *(Pausa breu. Una altra volta insegur.)* Però... la segona no et va agradar tant... ¿M'equivoque?

MARIA TERESA: *(Després d'una altra pausa.)* La segona, no l'he llegida encara... Esperava que me la regalares aquesta nit... I dedicada.

DANIEL: Ah, sí, bé, jo... Crec que dec haver-me'n endut algun exemplar...

(Daniel es posa dempeus, va a una de les prestatgeries, obri un armari baix i en trau un llibre. Sembla evident que l'armari és ple d'exemplars del llibre en qüestió. Daniel torna a la butaca i amb un bolígraf, que trau de la butxaca superior de la camisa, escriu, després de pensar uns segons en silenci, una dedicatòria, a la primera pàgina del llibre. Fet això, li'l dona a Maria Teresa i guarda una altra vegada el bolígraf.)

MARIA TERESA: Moltes gràcies.

DANIEL: Espere que t'agrade. (*Òbviament es refereix al llibre.*)

MARIA TERESA: (*Després de llegir la dedicatòria. Somriu.*) Bé... És massa formal, em sembla...

DANIEL: (*Consternat.*) ¿Formal? Jo pretenia que fos afectuosa...

MARIA TERESA: (*Amb intenció. Mirant-lo. Guarda el llibre a la seua bossa de mà.*) Llavors, si l'has escrita amb aqueixa altra intenció, te l'accepte.

DANIEL: (*Sense entendre.*) ¿Amb... quina altra intenció?

MARIA TERESA: (*Decididament seductora.*) ¡Mira que ets ximple! ¡I pensar que jo, quan vaig llegir el teu primer llibre, t'imaginava d'una altra manera! Mirant la teua foto, que anava a la coberta, em deia: amb aqueixa cara que té, ¿com pot escriure aquestes barbaritats? I llavors em diuen que vens ací, en aquesta Universitat, a donar un seminari de tres mesos sobre la narrativa espanyola contemporània. Les voltes que pega la vida, ¿te n'adones?

DANIEL: (*Que, de sobte, sembla decidit a posar-hi el coll.*) No te'n refies, de les aparences. Ja saps com enganyen. En el fons de tot, jo soc una persona tímida. Vull dir que no hi ha res pitjor que una persona tímida, obligada per les circumstàncies a dur una intensa vida social.

MARIA TERESA: (*Provocant-lo.*) Una intensa vida social... ¡I com n'ets, de presumtuós! (*De sobte, es desespereseix i es posa dempeus, amb languidesa.*) Bé... Crec que comença a ser hora de prendre una determinació... (*Trau de la bossa un paquet de cigarrets i n'ofereix un a Daniel.*) Ah, no... Tu no fumes.

DANIEL: (*Sobtadament espantat.*) Una... determinació. ¿Sobre quina cosa?

MARIA TERESA: (*Encenent el cigarret i expulsant el fum amb veheència.*) Sobre nosaltres.

DANIEL: (*Amb veu ronca.*) ¿Com... sobre nosaltres? No t'entenc.

MARIA TERESA: Vull dir que, afortunadament, en aquesta habitació tenim tots els mobles necessaris per a qualsevol de les dues

activitats que podem encetar ara mateix. I jo ja t'he dit abans que, de moment, no tinc encara ganes de sopar. Així que, si et sembla, n'invertim l'ordre. ¿El bany, és per ací?

(I ix per la porta de la dreta, duent amb ella la seua bossa de mà. Daniel, molt nerviós, s'alça també, tan aviat com Maria Teresa ha desaparegut per la porta del bany. Balbucejant, comença a ordenar —no se sap molt bé amb quin objecte— els coixins que hi ha sobre el llit, que aconpleix també la funció de sofà.)

DANIEL: Ai, Déu meu... Déu meu...

(S'adreça ara al magnetòfon, n'extrau la casset i li dona la volta. El connecta. Però sorprenentment no sona cap música. Se sent, al seu lloc, un soroll de fons monòton, com el que fan les plaques de gramòfon antigues en girar. Els llums de l'apartament van abaixant-se a poc a poc fins que s'apaguen per complet. L'escena queda il·luminada tan sols per la claror nocturna que travessa els finestrals i els milers i milers de llums diminuts dels gratacels llunyans, com al principi de l'acció. Daniel roman immòbil davant la finestra, amb la seua silueta retallant-se a contrallum.)

VEU D'AURORA: Amor meu:

Els dies transcorren ací amb una monotonia exasperant. De vegades em dic a mi mateix que potser ha estat millor així, aquest estranyament, aquesta sensació com de no estar enlloc. La llunyania m'ajuda a reflexionar sobre mi mateix. També sobre nosaltres, sobre el meu treball. I en aquest darrer aspecte, l'angoixa, en lloc de minvar, creix. No és de veres que el canvi d'ambient haja estat beneficiós per a mi. Em sent estèril, com abans, encara més estèril, més inútil, perquè m'havia proposat operar el miracle ací, justament, ací i ara. Són cinc anys ja, es diu molt fàcilment això; cinc anys sense avançar, incapaç de concloure el que havia començat. El meu primer llibre —ho has dit moltes vegades, i a